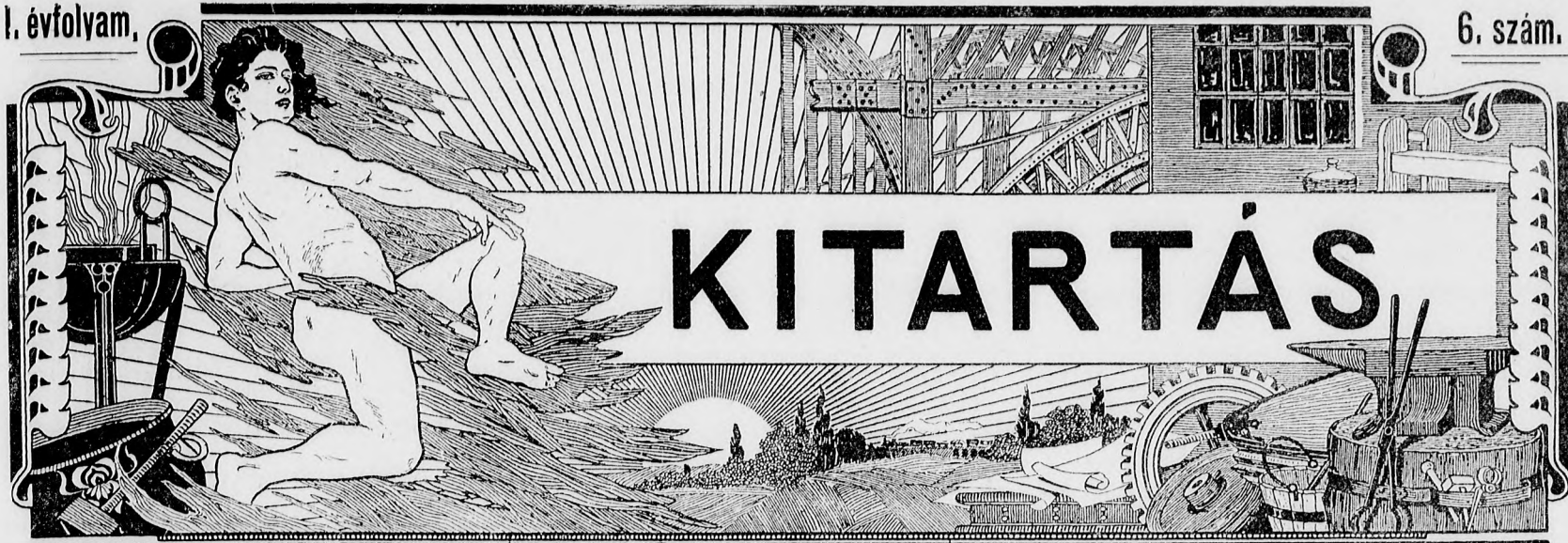

1899. május hó 28-án.

I. évfolyam,

6. szám.

Vasutasok, gyári és ipari alkalmazottak és munkások hetilapja.

MEGJELENIK VASÁRNAPONKINT.

Előfizetési díj:
Helyben és vidéken postaküldéssel . . . 12 frt.
Az előfizető az előfizetés első évében balesetre, a további években pedig úgy ó, mint felesége halál-
esetre és ugyancsak az előfizető betegség esetére
biztosítva van.

Felelős szerkesztő:
benedekfalvi dr. LUBY GYULA,
köz- és váltó-ügyvéd,
a m. kir. államvasutak titkára.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST,
VIII. ker., József-körút 28. sz.

A „Kitartás“ programja.

A „Kitartás“ céljának, programjának ismertetését százával kéri a kérdezősködők s ezért azt, mit első s illetve eddigi lapszámainkban mondottunk, összefoglaljuk.

A „Kitartás“ tulajdonképeni célja egy nagy, hatalmas szövetkezet létrehozása.

A „Kitartás“ az első évben előfizetés címén 12 forintot szed, ám ebből 10 koronát félre tesz minden egyes tagnak szövetkezeti részjegyére. Négy évig minden egyes évben 10—10 koronát tesz félre, úgy hogy négy év múlva, ha csak 10 ezer tagja is van, már 400,000 korona alaptőké, tehát majdnem egy fél millió koronát tett félre. Ennek a nagy és folyton nagyobb összegnek kamatait a munkaképtelenné vált tagok segélyezésére fordítjuk, úgy hogy már a második évben is több munkaképtelen vagy más okból segélyre szoruló tagot segélyezhetünk, de a negyedik esztendőől kezdve legkevesebb 20—25 tagnak adhat a „Kitartás“ mint kölcsönösen biztosító szövetkezet évente 1000—1000 korona segélyt.

Ezek azonban csak a mellékes segélyezések, ám nézzük:

Mit nyújt állandóan a „Kitartás“?

Az első évben

kap minden tag s illetve örököse általunk a nemzeti baleset és munkásbiztosító részvénytársaságtól:

2000 koronát, ha baleset következtében meghal vagy teljesen munkaképtelenné válik.

2000 korona erejéig kap öt baleset folytán ért részleges munkaképtelenségért is kártérítést. Tehát kártérítést kap minden apró balesetért.

Ha kezét elveszti, 1200 koronát, ugyanennyit, ha szemét elveszti stb. stb.

A második évben

fizet a szövetkezet:

- 1) ha a tag **bármilyen halállal** elhal, az örökösnek 500 koronát,
- 2) ha a tag felesége **bármilyen halállal** elhal, a tagnak 300 koronát,
- 3) ha a tag 4 héten túl beteg, a tagnak hetenkint 10 korona betegsegélyt.

A harmadik évben

fizet a szövetkezet:

- 1) ha a tag **bármilyen halállal** elhal, az örökösnek 1000 koronát,
- 2) ha a tag felesége elhal **bármilyen halállal**, a tagnak 300 koronát,
- 3) ha a tag 4 héten túl beteg, a tagnak hetenkint 10 korona betegsegélyt.

A negyedik évben

fizet a szövetkezet:

- 1) ha a tag **bármilyen halállal** elhal, az örökösnek 2000 koronát,
- 2) ha a tag felesége **bármilyen halállal** elhal, a tagnak 500 koronát,
- 3) ha a tag 4 héten túl beteg, a tagnak hetenkint 10 korona betegsegélyt.

Ezekon kívül adja a szövetkezet az elől ismertetett módon a munkaképtelenségi esetekre vonatkozó segélyt.

Mit fizet minden egyes tag?

Minden egyes tag fizet évente 12 forintot, vagyis egy forintot havonta.

A tagnak a szövetkezeti igényei az első részlet beérkeztétől kezdve számíthatnak.

Ezenkívül fizet minden egyes tag a szövetségi tagok közt előfordult halálozási esetekben szükség szerint 1—10 krajczárt. 10,000 tagra — kik 24—50 év közötti koruak — eső halálozási arányt a legszigorúbb statisztika átlag évente 85-ben állapítja meg, tehát ezen a czímen minden egyes tag 8 forint 50 krt fizet. Tehát együtt fizet a tag 20 forint 50 krajczárt a második évtől kezdve, mikor már *bármilyen halál* esetére kap segélyt és 12 forintot az első évre, a mikor csak baleseti segélyt kap.

Ez az illeték a nyújtott előnyökhöz képest elenyésző, annál is inkább, mert a befizetett összegből évente 10 koronát a tagnak teszünk félre szövetségi részjegyére, mely az ő tulajdonát képezi.

Ha valaki indokolt esetben (pld. állás vagy munka nélkül van) a díjfizetéseket egy éven belül nem teljesítheti, ám ezt igazolva, tagsági jogainak fentartását kéri, ha az elmaradt részleteket utánpótolja, régi jogaiba lép vissza. Természetes azonban, hogy arra az időre, míg díjfizetéseket nem teljesít, jogai szünetelnek.

Hogyan történik a belépés?

A belépés a 12 forintos évi díj első egy forintos részletének beküldése által történik. Nagy súlyt kell helyezni ennek az első részletnek a minél gyorsabb beküldésére. A balesetbiztosítás az első részlet beérkezése után 48 órával veszi kezdetét, míg a *bármilyen halál* esetére megállapított igény ugyancsak az első részlet beérkezésétől számított egy naptári év elmúltával kezdődik.

Nagyon sokat mulaszt tehát, ki az első részlet beküldésével késedelmeskedik.

Az első részlet beküldése postautalványon történik, melyre a tag, ki gyűjtő-íveinket alá nem írta, pontos címét, foglalkozását, korát és nős vagy nőtlen állapotát kell hogy kitüntesse. A további egy forintos részletek beküldése céljából „Befizetési lapokat“ küldünk a tagoknak, melyekkel a pénz föladása ingyen eszközölhető.*)

Hány éves korig léphet be valaki tagnak?

Június 15-ikéig 50 éves korig belépők teljes összegében kapják a kitüntetett biztosítási összegeket, június 15-ike után csak 45 éves korig belépők részesülnek a teljes biztosításban. 50, illetve 45 éven túl 60 éves korig csak a biztosított összeg felét kapja a belépő. 60 éven túl csak a baleset ellen lehet biztosítani s épen ezért az, ki 60 éven túl lép be, csak 7 forintot fizet egy egész évre s más fizettségeket nem teljesít.

Ki lehet a „Kitartás“-nak tagja?

Bárki, akár férfi, akár nő és pedig foglalkozására való tekintet nélkül. Nyugdíjazott egyén is lehet tag. Tehát mindenki beléphet a „Kitartás“ tagjai közé. A nők belépés esetén ugyanazokat a kedvezményeket kapják, a mit a férfiak.

Mi az alapja a „Kitartás“-nak?

A tagok által történt befizetések. Magától értetődőleg, minthogy mi azokat a vállalatokat és illetve intézményeket, melyeknek tagjaink

*) Hogy hogyan kell a „Befizetési lapok“-kal eljárni, azt lapunk egyik cikke magyarázza meg.

Az agglegény szerencséje.

Fehér András felkelt a búzás zsákokról, szemébe verte a kalapját s a pajta felé tartott, hogy a szecs kavágást is beállítsa. Onnan a kukoricaköré mentén az istállóba nézett be, hogy béreseit megtekintse, hogy takarékosan helyezik-e az aljadzót az ökrök alá?

— Jóska, — szólt a kocsishoz, — holnap a „Sárgát“ fogjuk ostorhegyesnek. A „Villám“ nagyon hosszú trappos, a fene se tart vele lépést. Tán csak összeszokik a keséssel.

— De már, téns uram, ne bolygassuk meg szegény párákat. Meg aztán úgy illik a „Sárga“ közéjük. Hogy is mondja, téns uram. . . . . a kvotlibéba.

Fehér András hosszan elnézte a „Sárgát“. Biztatólag szólt hozzá. A ló visszafordítva fejét, élénken vihogott.

Jóska kocsis nagy alázatosan követte gazdáját lépten, hamisan nagyot-nagyott rángatott bajuszán, azután merész elhatározással szólalt meg:

— Téns uram, a Vargáék kocsisa új mündért kapott. Nagyon szép libért. Hát biz az enyim is kopottas volna már. Hát még se maradhatunk a bérlőék kocsisa mögött.

Fehér összeránczolta homlokát, büszkén emelte fel fejét. Valamit válaszolni akart, de Varga épen akkor ért az istálló ajtójához.

Kopott zöld posztó vadászruha volt rajta, bagaria eszímája térdig ért. Bal keze a vállára aggatott fegyveren nyugodott.

— András koma, eljössz-e a nádasba vadgalambra, vagy fogolyra?

— Hogy ne mennék, testvér, megyek hát.

Jóska be sem várta ura intését, pár percz alatt előtermett a vadászfegyverrel. Megsimogatta csövét és átadta. Önérzetes pillantást vetett gazdája fegyverére, lenézött a szomszéd bérlőjére.

— Ez oszt a jó fegyver, a ténsúré. Nem amolyan puffra vett fajta.

A két agglegény útnak indult, látszólag ügyet sem vetettek az öreg kocsis konfidenciájára. Pedig bizony Varga titkon eléggé boszankodott a nagyon is érthető czélzásért.

Végig mentek a csapáson. Útközben egyetlen szót sem váltottak. Már lenyugodott a nap, a midőn megérkeztek a nádas szélére. Egymás mellé heveredtek s lesték a jó szerencsét.

alkalmazottai, felmentjük minden az általunk elvállalt kockázatokért való felelősség alól, mindazokat a részesedésre is fel fogjuk hívni. Így fordulunk az államhoz is, melynek egyesüléseink által szinte könnyítünk föladatán. Ám ezek csak a szövetkezeti terhek csökkentésére s illetve a szövetkezet által nyújtott előnyök fokozására fognak szolgálni, de magát a kitüntetett biztosítást a szövetkezeti tagok felsorolt részesedése már magában fedezi.

Eddig már 2400 tag csatlakozott hozzánk. A ki jövőbe látó, a ki családját és hozzátartozóit szereti, a ki nem könnyelmű, nem fog kélni belépni s ez által szövetkezetiünk minél gyorsabb megalakulását elősegítve, saját és hozzátartozóinak jövőjét is megalapítani.

Ki a feltételeket figyelmesen átolvasta, átértette, belátja, hogy egy hónapi, de sőt egy napi késés is milyen beláthatatlan következményeket rejt magában.

A „Kitartás“ vezetősége.

Társadalmi nevelés.

Haladást észlelünk mindenfelé, a gazdasági, ipari s kereskedelmi téren ép úgy, mint a tudományos és társas életben. Elmélet s gyakorlat, intézmények s találmányok fel- és lemenő áramlatokat teremtenek itt is, ott is.

Az ismeretek rohamosan gyarapodnak. Az élet is mind több s több ismeretet követel tőlünk, úgy hogy azokra mind nagyobb szükségünk lesz. Szükségünk van azokra nemcsak a megélhetés küzdő terein, tehát merőben anyagi életünkben,

hanem különösen szellemi életünkben, mert a vallási ismereteken kívül egyéb ismeretekre szorulunk, hogy életünket józanul rendezzük be, igazban és jóban egyaránt kitartsunk, erősek legyünk.

Bármennyire szükségesek is azonban az ismeretek, ezeket a gazdasági helyzetben alant állók önerejükkel meg nem szerezhetik. Nem tudnak ennél fogva a jó és rossz, igazság és hazugság között különbséget tenni.

Nemcsak az ismeretek hiánya s különbözősége, hanem az ezzel összefüggésben álló fokozódó munkafelosztás is mindinkább eltávolítja egymástól a termelő osztályokat. Hogy ez mennyire káros az államra s társadalomra egyaránt, mondanunk sem kell.

Sürgős feladatunk tehát a különböző osztályok egyesítése. Ez az egyesülés leginkább ott vihető keresztül, hol úgy a szükségletek, mint a tehetség úgyszólván osztálykülönbség nélkül egyforma vagy legalább versenybe állhat. Így tehát a testi és szellemi fejlődés terén. A sportban, tornában kiképzettek, a szellemi harcban állók jutnak — névre, állásra való tekintet nélkül — legközelebb egymáshoz.

Ott van Anglia példája, hol az edző, erősítő az izmokat fejlesztő testgyakorlatok és játékok egész sorát az ifjúság kötelességszerűleg űzven, a megkedvelt szórakozások egyesítik ott a legkülönbözőbb osztályok tagjait, a minek nyomán egészséges, életerős s összetartó társadalom fejlődött ki.*)

Hogy a különböző termelő, mondhatnók társadalmi osztályok a lehetőségig összeforranak, ahhoz a gondolkozásmód, felfogás és képzettség egyenlősége járul legtöbbször.

Az államra, a társadalomra s az egyénre

*) Angliából vette Aczél Béla báró is a tervezett sporttelep eszméjét.

Egyszerre Varga megbökte könyökével szomszédját és suttogva mondta:

- Hallod?
- Hallom!
- Vadgalambok húznak!
- Nem a! Fogoly lesz az.

Visszafojtott lélekzettel figyeltek a zajra... A szellő megfordult, a hangot tisztábban hozta közelebb. Mindkettő egyszerre szólalt meg:

— Gyereksírás.

A csalódás pár percze elnémította, elkésé-
rítette őket. Fehér András feltápáskodott helyéről. Társa egyideig nézte, hogy a nagy test által lenyomott fű, hogy egyenesedik ki. Majd ő is felkelt. Mindketten a síró hangok irányába tartottak. Jó ideig barangoltak jobbra-balra. Szétszétnyitották a sűrű nádat, de csak nem találtak senkire.

Végre az erdő alján, a kis tisztás közepén, egy széles fűz ágai alatt akadtak rá a keresett szelid vadra. Egy apró gyermek volt. Ott feküdt a gyepen piszkos ruhacsomóba pólázva. Parányi lábával iszonyatosan kapálódzott, kezecskéivel a fűvet tépte. A meglepetés első zavarában észre sem vették, hogy kis távolban egy asszony fekszik a földön. Anyja lehetett.

Irtózatot kínok gyötörhették, mert kezei, lábai görcsösen egymásba kuszálódtak. Magára

kellett hagyniok a síró kis babát, hogy az asszonyba életet öntsének. Hiába öntözgették friss vízzel, hiába élesztgették. Annak vége volt már teljesen.

Fehér András megvakarta füle tövét, hol az asszonyra, hol a gyerekre nézett, s azután oda fordult Vargához s csaknem kétségbeesett hangon kérdé:

— De mi lesz a gyerekekkel?! Ezzel az ártatlan csecsemővel? Madarak csak nem táplálhatják?

— Majd segít az Isten rajta, — válaszolva röviden Varga és indulni készült.

— De már ne menj el, testvér, így puczéron csak nem hagyhatjuk itt az istenadtát. Vigyük már legalább haza!

— Brrr! Egy síró babát? Isten ments.

Vargának megborzadt a háta, s gyors léptekkel ment el, faképnél hagyva társát.

Fehér András még egy ideig elgondolkodva nézett az apró jószágra. Azután körül nézett, nincs e valaki a közelben. Mikor aztán megbizonyosodott, hogy hivatatlan szemek nem leskelődnek, karjaiba kapta az apróságot és gyors léptekkel tartott hazafelé. Mennél közelebb ért a majorhoz, annál lassabban ment. Megérkezve megint körül nézett.

Mikor aztán nem volt közelben senki sem, izgatottan osont lakásába. Alig helyezte le a gyer-

vonatközö legfőbb ismeretek útján érhető el tehát csak a társadalmi osztályok többé-kevésbé keresztülvihető egyesülése, ezen ismereteket kell tehát terjeszteni.

Ebben a munkában ismét az angolok az úttörők. Köztük voltak már 300 évvel ezelőtt egyesek, kik az angol nemzet legnagyobb részét igyekeztek a főiskolai tudományok részesévé tenni. Az e tekintetben támadó kíváncsiak csak napjainkban tudtak megvalósulni.

A hetvenes évek elején indult meg „*university extension*” név alatt a lelkes mozgalom Angliában, melynek célja az egyetemi tudományok terjesztése olyan körökben is, melyeknek nem volt módjuk annak idején főiskolai tanulmányokat végezhetni. Az első ilyen tanfolyam Cambridgében, az egyetemen létesült 1873-ban. Az eszme utánczokra talált minden egyetemi városban. Az egyetem falain kívül való rendszeres egyetemi oktatás ma már átlépte Angolország határait.

A társadalmi nevelés képviselői 1894-ben Londonban congressust tartván, nyilvánvalóvá lett, hogy a mozgalom a kor igényeinek szerves kifolyása; különösen pedig szükségesnek látszott, hogy a magasabb műveltségből a műveltség befogadására képes, közép és alsóbb osztályoknak is mód nyujtassék.

Az oktatást tehát úgy rendezték, hogy abban az egymástól még értelmileg is elszakított társadalmi osztályok minél nagyobb tömegben vehessenek részt.

A tantárgyak rendszeresen a következők: természettudományok, földrajz, közgazdaság, angol irodalom és történelem. A tanár előadása után rendszeresen vitatkozás következik az előadott tételek felett, melyben mindenkinek kötelessége részt venni. A hallgatók a tanév végével vizsgákat tesznek és bizonyítványt nyernek, melynek igen sokszor gyakorlati értéke is van. Az alkalmazásnál

figyelembe veszik. A mi bizonynyal megnyugtató, sőt az illetőket törekvőkke teszi.

Az angol „*university extension*”-ok a nemzet nagy zömét is iparkodnak megtanítani arra, hogy miként használhatják fel korunk haladását s vívmányait, hogy ezek előnyeivel a jelentkező hátrányokat ellensúlyozhassák. E célból 1890 óta havi előadásokat és ezek összefoglalásával időszaki (pl. nyári, szünidei) tanfolyamokat is rendeznek, melyeken úgy a nők, mint a férfiak részéről a társadalom minden osztálya egyaránt képviselve van. Londonban már 1876-ban létesítettek köz-költségein ilyen célú intézetet, mit számos más követett.

Legtöbb nagyvárosban az alsóbb osztályok tömeges technikai kiképzésére is nagy súlyt helyeznek. Az első ilyen intézet, az úgynevezett „*néppalota*” szintén Londonban nyílt meg. Itt a természettudományokat már 1889-ben is tizenkilencz osztályban adták elő és huszonkét mesterséget tanítottak. Több osztályban tanították a művészeteket és műipart, tizenhatsz osztályban tanították az ifjúságot a kereskedelmi tudományokra, a nők közt pedig a háztartási ismereteket terjesztették.

Az ismeretek ily módon, *előképzettség s tandíjfizetés nélkül*, szabad időben való terjesztése által lehet elérni azt, hogy a gazdaságilag alant állók a reájuk nézve legfontosabb kérdésekről helyes fogalmat szereztvén, a haladást kihasználják s *szellemileg oda emelkedjenek, honnan a szenvedély s hazugság örvénye őket le nem szédíti.*

Az angol „*university extension*” nevű mozgalomnak hullámai néhány év előtt hozzánk is eljutottak. Később, 1897-ben a vallás- és közoktatásügyi miniszterium is felkarolta ezt az ügyet; sajnos azonban, hogy ezen intézmény mélyebb gyökeret verni nem tudott s ma életjelt nem igen ad magáról.

meket az asztalra, belépett a vén béres-gazda. Bámulva nézett hol az urára, hol a síró csecsemőre. Nem mert egy kukkot sem szólani. Fehér András csak leste, leste, hogy hátha majd mégis csak megszólal a gazda. Zavarában fel sem mert tekinteni. Érezte, hogy arcját elfutotta a vér. Sokáig kereste a kezdő szót, de sehogy sem talált rá.

Végre mégis erőt vett magán. Megszakítva a nagy csöndet, ellentmondást nem tűrő, érczes hangon mondta:

— Bencze, menjen maga a község házára. Jelentse be, hogy a kramárkúti erdő alján egy aszszony halt meg, a gyermekét én találtam meg. Ez az ni!

Bizonytalan hangon tette hozzá:

— Aztán azt is tudja meg, hogy van-e a gyerekeknek apja?

Bencze csak csóválta kóczos fejét. Szólani is akart valamit, de torkán akadt a szó és elment.

Fehér András a gyerek elé ült egy székre. A kis poronty éktelenül ordítózott. Fehér uram nem mert vagy nem akart jó darabig hozzá nyulni. Csak úgy távolból nézett feléje. Hosszú léptekkel mérte végig a szobát. Pisszeget, fütyült. Azután régi gyerekdalokat dúdolt. Így iparkodott csendre inteni a kis jövevényt. Nagy sokára csakugyan elaludt a parány. Fehér szeméit kerülte az álom.

Egész éjjel leste a gyerekek minden mozdulatát. Mindig félt, hátha újra kezdi sírását-rívását. Reggel a munkához sem nézett ki. Az ebéd is eljött, sőt el is mult nélküle. Csak nézegette-nézegette az édesen alvó babát és gondosan kergette el a legyeket arczáról.

Feltűnt a kocsi. Visszatért a gazda. Fehér András felkelt ülő helyéről. Valami ismeretlen érzés, olyan félelem fajta fogja el. Gyengéd, féltékeny tekinteteket vetett a szurtos rongyokba göngyölt kis gyermekre.

— Hátha van apja? Hátha elviszi?

Szinte kínozza ez a gondolat. Maga sem tudja mért ragaszkodik egyszerre ahhoz az egészséges kis pufókhoz. Örülni akar, hogy végre elviszik a nyakáról. Hiába! Mégis csak úgy érzi, hogy jobb lenne, ha megmaradna. Ám nincs ideje hosszan ezzel a gondolattal foglalkozni. Belépett a gazda. Megkönnyebbülten sóhajtott fel Fehér. A gazda egyedül jött.

— Na! Mi lesz a gyerekekkel? kérdé.

— Zabi gyerek a lelköm, nem köll az senkinek.

— Hát aztán én mit csináljak vele? kérdé, színlelt haraggal, de titokban nedves szeméit kellett megtörölnie.

A gazda nem szólt. Kiment. Fehér András alig várta, hogy betegye az ajtót. Karjaiba kapta a kis piszkos emberkét, össze-vissza csókolta.

A népbiztosító és jótékony intézetek.

Utóbbi időben a „Népbiztosító intézetek“ és „Jótékonyági egyesületek“ veszedelmesen terjeszkednek hazánkban. Úgyes ügynökök útján, rábeszéléssel, ígéretekkel szereznek hiszékeny feleket.

A komolyan gondolkodó ember, a legszegényebb is, igyekszik gondoskodni a saját és a hozzátartozók jövőjéről. Ezért szívesen áldoz munkájából megtakarított filléreket. Lelki megnyugvást talál abban, hogy önmagáért és családjáért a lehető legtöbbet megtette. Ezen valóban szükséges előrelátás és gondoskodás a nagyhangú beszédekkel szemben legtöbbször hiszékenynyé tett. Hitelt adtak az ügynök fényes ígéréteinek és tagjaivá lettek egyik vagy másik népbiztosító társulatnak vagy jótékonyági egyesületnek.

Am nézzük csak, mennyire érdemlik meg ezen intézmények a beléjük helyezett bizalmat? Ismerjük meg azokat a teljes valójukban.

A hazánkban működő összes népbiztosító társulatok — melyek különben többnyire idegen társulatok fiókjai — részvényekre vannak alapítva, így tehát igyekezetük főleg az, hogy a részvényekre *mennél több kamat (osztalék) essék*. Fényes irodákat rendeznek be, dúsan fizetett igazgatókat, titkárokat és ki tudná elmondani, mily című hivatalnokokat tartanak. Hogy mindezt a biztosítottak rovására teszik és tehetik, biztosítási kötvényeik általános feltételeiből, drága díjtételeiből könnyen kiolvasható.

A népbiztosító társulatok által kibocsátott kötvények ugyanis nem szabatosak, nem felelnek meg azoknak az igényeknek, a melyeket egy megfelelő alapon nyugvó vállalattal szemben támaszthatunk. Feltételei legkevésbé sem adják meg a biztosítottak azt a megnyugvást, a mire biztosításával törekszik. Vannak nálunk népbiz-

Nem törődött avval, hogy keservesen sírva, rugdalódzva, tiltakozik az eljárás ellen, boldogan szorította dobogó keblére.

* * *

Huszonöt év telt el. A kis talált babából nagy ember lett. Jogász, igen, már hatodik esztendeje. Fehér András szemefénye. Egyre jön tőle levél. Nehezek a vizsgák, sok, nagyon sok pénz kell azokra. Könyvekre, vizsga díjra. Am Fehér uram igaz magyar ember. Nem tagad meg semmit az ő tudós fiától. Hátha egész birtoka rámenne! Majd eltartja őt fia öreg napjaira. Mert hát abból nagy úr lesz, gazdag ember.

Most is tőle jött levél. Izgatottan bontja fel. Talán pénzt kér újra? Küld ő, csak kérjen bátran.

Pedig hát nem pénzt kér! Sőt nem is ő ír, a gazdasszonya. Kúszált írás, alig lehet olvasni. Csak annyi van benne, hogy a fiú megölte magát. Egy éjjeli kávéház kaszíros frájlájába volt szerelmes. Elég ok ez egy 25 évig féltékenyen őrzött élet kioltására.

Fehér András mereven bámult a kopott asztalra, mintha most is ott feküdne az a kis magára maradt poronty.

Ilyen hát az agglegény szerencséje.

(U.)

tosító társulatok, melyek csak a kötvénynek két, sőt három évi érvényben léte után fizetik ki a biztosítottak elhalálása esetére járó összeget.

Hol találja itt meg a biztosított számítását? Hiszen két vagy három évig kell élnie és fizetnie, míg a biztosítási kötvényének teljes értékét megszerzi, — ha megszerzi. Miért fizet tehát két vagy három évig? Bátran mondhatjuk, hogy bizony semmiért.

Az életbiztosításnak csakis akkor van igazán értéke, ha a hátramaradók a biztosítottak bármikor bekövetkező elhalálása esetén megkapják a biztosított összeget. Ha ez az eredmény bizonyos időhöz van kötve, nincs a biztosításnak benső értéke, mert senki sem tudhatja, melyik pillanatban éri utól a kérlelhetlen halál. Nézzük a népbiztosítás általános feltételeit is.

A biztosítás általános feltételeivel a magát biztosító fél nem igen szokott törődni; az ügynök vagy közvetítő pedig nem igen szokta mutogatni azokat, noha ezek sokkal lényegesebbek, hogyszem azokon, mint a kötvény kiegészítő részén könnyelműen átfuthatnánk.

A biztosítás általános feltételei értelmében a biztosított fél, ha biztosítási kötvénye után a díjakat már *öt éven át fizette* és ezután díjfizetéseit *négy héten* át nem teljesíti, a díjfizetés megszüntetésétől számított félevesi időtartamon belül ismét érvénybe hozhatja biztosítási kötvényét. De mikép? Ha az elmulasztott díjakat kamatostul utána fizeti, magát saját költségén orvosilag megvizsgáltatja és az esetleges postaköltségeket megtéríti. Amde végén csattan az ostor; szükséges még az is, hogy az intézet *bizalmi orvosa a biztosított félnek változatlan jó egészségét igazolja*. Ha mindezeket elmulasztja, vagy az orvosi vizsgálat hibát talál az illetőben, a kötvény értékét veszíti, — az intézet törli a biztosítottak közül, befizetett díjai pedig, az intézet javára esnek. Hol van ilyen eljárás mellett a szegény ember saját és hozzátartozóinak jövője biztosítva?

Nagyhangú és sokat ígérő prospektusokat „Fontos mindenkire“ cím alatt osztogatnak e társaságok, melyek különös előnyként hirdetik, hogy a díjfizetéseket hetenkénti részletekben is elfogadják. Ez előny ugyan a szegény emberre, de vegyen csak a kezébe bárki krétát és számítsa, akkor hamar beláthatja, milyen drágán fizeti meg az előnyt.

Így például, a díjtáblák szerint, a ki 30 éves és 20 évi időtartamra biztosítatja magát, hetenként 50 krajczárt fizet. Az egy évi biztosítási összeg tehát 26 forintot tesz ki, vagyis 20 év alatt 520 forintot, am ezért biztosítva csak 365 forintra van. Tessék csak megnézni a díjtáblákat.

Hol itt a jótékonyág? Hol itt az ember-szeretet? Hol itt a jövő?

(Folytatása következik.)

A postatakarékpénztári chequek használatáról és kezeléséről.

Czélszerűbb intézményt alig honosított még intézet meg, mint a Postatakarékpénztár, a mikor megalakulása első évében behozta az úgynevezett cheque*-forgalmat.

* Olvasd: sekk.

Használata különösen alkalmas arra, hogy például egy intézetnek avagy szövetkezetnek szá-
zakra és ezrekre menő tagjai ez úton fizethessék
be a központnak tagsági díjaikat és egyáltalán
minden pénzbeli tartozásukat.

Első és legfőbb előnye a *cheque-nek* az, hogy
a mint alább látható, rendkívül könnyen kezel-
hető és a mi még fontosabb, hogy a pénz elkül-
dése nem kerül a feladónak egy krajczárjába sem.

Mert gondoljuk meg csak, hogy ha utalványon
küldjük be például a „Kitartás“-nak havonkint

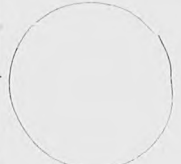

az egy forintnyi összeget, a postautalványért kell
fizetnünk $\frac{1}{2}$ krajczárt, azonfelül bélyegért havonta
5 krajczárnyi, évenkint 60 krajczárnyi díjat, tíz év
alatt hat forintnál több felesleges kiadást szer-
zünk magunknak, a mit a *cheque* használatával
a legkényelmesebben elkerülhetünk.

Mindenki kap két *cheque*-lapot, a melyek
egyikén havonta kényelmesen és *díjmentesen* be-
fizetheti tagsági díját.

Egy *cheque*-lap hű másolatát mutatjuk itt
be, melynek kezelése világos és könnyen érthető.

MINTA

P. Tp. Ny. sz. 108.

<p style="text-align: right; margin-bottom: 0;">sz.</p> <p style="margin-bottom: 10px;">szelvény</p> <p>.....</p> <p>18 .....</p> <p>a ..... frt ..... krról</p> <p>szóló</p> <p>«Elismervény»</p> <p>elküldetett:</p> <p>.....</p>	<div style="text-align: center;"> <p style="font-size: 1.2em; margin: 0;">Elismervény</p> </div> <p>A ..... frt ..... kr, azaz</p> <p>B ..... forint ..... kr</p> <p>betétről, mely mai napon a m. kir. postatakarékpénz- tárnál fennálló</p> <p>száma chequeszámlára lefizettetett.</p> <p style="text-align: center;">A chequeszámla tulajdonos neve és lakcíme:</p> <p>.....</p> <div style="text-align: center; margin-top: 20px;"> <p>A postaalkalmazott aláírása:</p> </div>	<p style="text-align: right; margin-bottom: 0;">sz.</p> <p style="text-align: center; font-size: 1.2em; margin: 0;">Befizetési lap.</p> <p>..... frt ..... krról, mely</p> <p>összeget a m. kir. postataka- rékpénztárnál fennálló</p> <p>számu chequeszámla javára</p> <p>befizettem.</p> <p>Kelt ..... b</p> <p style="text-align: center;">A befizető aláírása:</p> <p>..... c</p> <p>..... a</p> <div style="text-align: center; margin-top: 20px;"> <p>A postaalkalmazott aláírása:</p> </div> <p style="text-align: center; font-size: 0.8em; margin-top: 10px;">Ezen befizetési lap a postaalkalmazott által levágandó és a napi aljegyzékhez esatolva a postatakarékpénztárnak beküldendő.</p>
--	--	---

A mint látjuk, a cheque befizető lap két rész-
ből áll. Az első, a nagyobb fele, az *Elismervény*,
a mely a feladónál marad s nyugtául szolgál a
feladó számára. A második, a kisebbik része, a
Befizetési lap, a mit a postai közeg levág és el-
küldi a posta-takarékpénztár számára, hogy az
a befizetett összeget a szövetkezet számára elszá-
molhassa.

Ha már most tagsági díjainkat, vagy az elő-
fizetéseket ilyen módon akarjuk beküldeni, akkor
a minta szerint a következő módon járunk el:
Először kitöltjük az *Elismervényt*, még pedig
akképen, hogy az A jegy után következő pon-
tozott vonásra kiírjuk számokkal az összeget, a
mit küldeni akarunk. A B-vel jelzett sűrű voná-
sokba pedig tisztán és érthetően betűkkel írjuk
ki az összeget. Ez a *cheque-nek* az a része, a mely
nyugtául fog szolgálni a feladónak, s a mi birto-
kában marad, hogy avval a fizetés teljesítését
bizonyíthassa. Vagyis ezt kapja *vevény* helyett.

A második, vagyis a fontosabb része a *be-
fizetési lap*, vagyis az a része a *cheque-nek*, a me-
lyet a posta-alkalmazott levág, s a mit beküld
elkönyvelés végett a takarékpénztárnak. Ennél
különösen vigyázni kell, hogy az a-vel jelzett
pontosított vonásokra számokkal tisztán kiírjuk az

összeget, nehogy esetleges félreértésekre adhas-
sunk alkalmat. A b-vel jelzett pontosított vonásokra
reá írjuk azt a dátumot, a melyen a pénzt fel-
adtuk, valamint a feladási helyet. Például. Kelt:
Hosszuaszó, 1899. május 29. A c-vel jelzett pon-
tozott vonal kitöltése a legfontosabb, mert ott
tisztán kiírandó a feladónak vezeték- és ke-
resztneve is, *alája pedig a d-vel jelzett üres
helyre a kötvény-könyvecske száma*. Ez külö-
nösen fontos azokra nézve, a kiknek gyakrabban
előforduló nevük van. Például: Kovács János,
Német József stb.

Végül a befizetési lap hátsó felén levő üres
hely arra szolgál, hogy azon esetleg a szövetke-
zetnek szánt írásbeli közlemények férjenek el.
Így tehát a ki valami útbaigazítást avagy fel-
világosítást óhajt nyerni, az a befizetési lap hát-
lapjára egy két krajczáros bélyeget ragaszt s oda
írja kérdését vagy közleményét.

A ki azonban a befizetési lap eme részét
nem akarja használni, az nem ragaszt reá bélyeget.

Az ily módon felszerelt chek-lapot aztán
elviszi a fél a legközelebbi postahivatalhoz, a hol
a postai közeg átveszi a pénzt; az elismervényt,
valamint a befizetési lapot aláírja és a helyi és
kelti bélyegzővel ellátja.

Különösen arra kell vigyázni, hogy a nyugtául szolgáló „*Elismervényt*“ a posta alkalmazott okvetlenül aláírja és lebélyegezze, mert csakis azzal igazolhatjuk magunkat, hogy a postatakarékpénztár számára a szükséges összeget befizettük.

Az ily módon kiállított *cheque*-ről aztán a postaalkalmazott levágja a befizetési lapot s az a hivatalban marad, az elismervényt pedig visszaadja a feladó félnek.

Láthatjuk tehát, hogy a *cheque*-lapok kezelése nemcsak sokkal olcsóbb, de sokkal egyszerűbb is, mint a postautalványok kitöltése; mert sem a címet, sem a rendeltetési helyet nem kell kitöltenünk, csak az összeget, a feladó nevét s a kötvény-könyvecske számát kell reá írunk.

Mindenesetre kívánatos volna a szövetkezet tagjaiszáma, hogy a postatakarékpénztár *cheque*-intézményével mielőbb megbarátkozzanak s azt saját érdekükben minél tömegesebben felhasználják.

Előfizetőink figyelmébe.

Minthogy az életbiztosítási igényekre való jogosultság május hó elsejétől számíthat, felkérjük összes előfizetőinket, hogy a mellékelten szétküldött „postai befizetési lapok“ (*Cheque-k*) egyikének fölhasználásával az előfizetési összeg egy forintját késedelem nélkül postára adni sziveskedjenek, mert különben biztosítási igényük felfüggesztést és halasztást szenved, a mi, mint már több ízben kifejtettük, igen súlyos következményekkel járhat.

Az éjjeli munkás-szállásokról.

Közegészségügyileg alig van fontosabb kérdés a munkások éjjeli szállásainál; különösen manapság, amikor a gyárparipar oly óriási lendületet vesz, hogy a munkásnéposztálynak átlag 60—70 százaléka gyárakban keresi verejtékes kenyerét.

Sajnos, nálunk még rendkívül sok tennivalójuk van e téren a közegészségügyi hatóságoknak ép úgy, mint a kulturális és jótékony egyesületeknek.

A munkás-lakások viszonyai még a budapesti gyár-munkásokra elég tűrhetőek, amennyiben úgy a közegészségügyi tanács, valamint a rendőrség is elég éber figyelemmel kísérik a munkások éjjeli szállásait. Másképp áll azonban ez úgy hazánkban, mint a külföldön, azokkal a munkás-lakásokkal, a melyeket üzleti érdekből és nyereségvágyból szerveznek egyes vállalkozók, hogy így a munkások keserves garasai és egészsége árán gazdagodhassanak.

Európa államai közül nálunk aránylag kicsiny még a gyári ipar s így a munkás nyomor sem emelkedhetett oly fokra, mint például Angol- vagy Németországban, a mely két államnak úgy szólván vezető szerep jutott a gyári ipar terén is.

Nem lesz azonban talán érdektelen, ha egy pillantást vetünk Német- és Angolország gyári munkásainak hely-

zetére és közegészségügyileg oly fontos éjjeli szállásaik szervezetére és berendezésére.

A régi családis *czéhrendszer* megszüntével, megszünt az az állapot is, hogy a munkaadó a munkást mintegy családtagul tekintse. A régi állapotot a szerződéses viszonyok váltották fel, a melyben a munkás úgy szólván teljesen ki van szolgáltatva a munkaadó kénye-kedvének.

A rideg üzleti szellem, a mely az új munkás-lakásokat létesítette, nem volt alkalmas arra, hogy olyan szállásokat biztosítson a munkásoknak, a hol magukat családiasan érezhessék. Van egy kis zuga, a hova úgy szólván csak *hálásra* tér, a miből aztán önként értetődik, hogy megszokja a családi tűzhely hiányában a koresmázást, a minek következménye az erkölcsi érzés süllyedése és züllése.

A németországi városok közül aránylag *Münchenben* legkielégítőbbek a munkás-lakásviszonyok, mindazonáltal itt is eléggé aggasztó eredményeket mutat fel a statisztika. Nem kevesebb, mint 38.729 ember, tehát a háztartásban élő lakosság 11.82 százaléka albérlő s ezek túlnyomólag egy szobás lakásban laknak. A lakásoknak körülbelül kétharmadában négynél több lakó van. 36 szobában tíznél több. Természetes, hogy az így zsufolt lakásokban sem a levegő, sem pedig a tisztaság nem lehet példás. Az ágy-neműeket ritkán cserélik, a legtöbb lakásban sem mosdókészlet, sem ruhaszekrény nincs, mindazonáltal a munkások keresetéhez mérve aránytalanul drágák. A kiknek alkalmuk volt az éjjeli szállásokat megvizsgálni, különösen kiemelik, hogy a pékek, mészárosok, borbélyok, szabók, sörfőzők és téglagyárosok segédei sanyalódnak a legnyomorúbb lakásviszonyok között.

A péksegédekre vonatkozólag Németországban külön statisztikát vettek fel s megállapították, hogy lakásviszonyaik teljesen elviselhetetlenek.

Mind e bajokon, a mennyire lehetett, igyekeztek is a hatóságok és iparfelügyelők segíteni, de jóakaratauk csak a gyárakkal kapcsolatban álló munkás-lakásokon segíthetett, de nem az üzletszerűleg berendezett éjjeli szállásokon.

Angliában már 1851-ben külön törvény intézkedett a munkás-lakásokra nézve. Megállapította, hogy hány lakó lehet egy lakásban a nélkül, hogy túlszűfolyva lenne. Követelte a törvény azonkívül a férfiak és nők elkülönítését, a mi közérkölciség szempontjából szintén igen fontos. Intézkedett továbbá a csatornázás, valamint a *ragályos betegségek* esetében követendő eljárásról is. Azokat, a kik e törvény ellen vétettek, 5 font sterlingre terjedő pénzbírsággal sújtották a hatóságok.

Franciaországban, a melynek fővárosában 1882-ben egy negyedmillió albérlő volt, egész vállalatok keletkeztek, a melyek munkás-lakások kiadásával foglalkoztak. 1883-ban meglehetősen szigorú törvényeket hoztak ugyan e vállalkozók ellen, a munkások érdekében mindazonáltal e törvényeknek csak igen kevés foganatjuk volt.

Németországban külön törvény nincs ugyan a munkás-lakásokra vonatkozólag, mindazonáltal az egészségügyre különös tekintettel vannak az intéző körök. Így például a falakat évente újból kell meszolni, az éjjeli szobákban sem főzni, sem pedig idegen tárgyakat tartani

nem szabad stb. Mindazonáltal ezeknek az intézkedéseknek sines sok eredményük.

Mintaszerű azonban az a munkás-ház, a melyet a *Bochumer-Verein für Gusssthalfabrikation und Bergbau* alapított, a melyben mintegy 1500 munkás kap hálóhelyet és étkezést. Körülbelül 150 terem van az épületben a nőtlen munkások számára. Vannak azonkívül ez épületben különböző szórakozó helyek. Lakásért, fűtésért s étkezésért naponta 75—80 fillért fizet a munkás.

A Németbirodalomban különben 1893-ban mintegy 426 kisebb munkásházat olvastak össze a statisztikusok körülbelül 15.000 ágygyal. Különösen nevezetes ezek között az 1889-ben létesített *Arbeiterinnenhaus*, a mely koszt és szálláson kívül munkaközvetítéssel és elaggott magános nők ápolásával foglalkozik. Megjegyzendő azonban, hogy a szigorú rendtartás következtében sok munkás vonakodik ilyen munkáslakokban letelepedni. Ebben a tekintetben az angolok sokkal praktikusabban intézkedtek, a mennyiben azon igyekeztek, hogy az ily módon szervezett munkáslakásokban a benlakó munkások teljes kényelmet és szabadságot élvezhessenek. Ilyen munkás otthon például az, a melyet *Rowton* lord létesített, a melyben 6 pennyért nemcsak kényelmes otthont kapnak a munkások, hanem olvasótermek, sőt még képtár is áll rendelkezésükre.

Igy gondoskodnak a nagy nyugoti államok munkásaik egészséges lakásviszonyairól.

Vajjon mikor leszünk mi a humanizmus ama fokán, hogy ilyen intézkedésekre gondolhassunk?

Pedig nálunk, a hol a szociálizmus oly ijesztő módon ütötte fel fejét, nemcsak sürgős, hanem égető szükség volna a munkáslakás-viszonyok szemmel tartása és rendezése. Mert ott fészkel a szociálizmus, a hol pizok, büz, és erkölestelenség vetik meg lábaikat — az elhanyagolt munkáslakásokban.

A nők szerepe a közgazdaságban.

Magyarországon, a hol a nők társadalmi helyzetének kérdésével úgyszólván csak mostanában kezdenek komolyan foglalkozni, igen kevés szerep jut még a nőknek a közéletben. A mi szerep pedig jut, az többnyire csak tisztán a megélhetés céljából adatott számukra így gyakran női hivatásukkal teljesen ellenkező szerepkörre vannak kárhoztatva.

Pedig a társadalmi életnek vannak ágai, a melyek a nők hivatásának sokkal jobban megfelelnek, mint bizonyos kenyérkereső foglalkozások, a melyekre nálunk vannak utalva a nők.

A közgazdaság például olyan ága a társadalmi életnek, a melynek elvei a családi kis gazdaságba is átvihetők, törvényei ott is megvalósíthatók és üdvösen felhasználhatók. Ezeket az elveket pedig csak a nő van hivatva átvinni abba a bizonyos családi kis gazdaságba, amelynek a nő az éltető eleme és ereje.

A külföldön, különösen Angliában, számos előkelő nő foglalkozik közgazdasági tanulmányokkal, sőt nem ritkán számottevő munkákkal gazdagítják a közgazdasági irodalmat.

Igy például a híres *Mill Stuart*-nak felesége közre-

működött a nagy tudós nemzetgazdasági művének megírásában, sőt a munkásosztály jövőjéről írt czikke a legnagyobb feltűnést keltette annak idején. A legjelesebb közgazdasági író *Potter* Beatrice, a *Fabian* society megalapítójának neje. Egy angol tudós azt állítja, hogy mindeddig egyetlen nő sem emelkedett a tudomány akkora magaslatára, mint ez a nő, a kit csak a stockholmi egyetem híres matematikai tanárával, *Kewalewski* Somával lehet összehasonlítani. Oly nagy tekintélye volt e nőnek, hogy a parlamentben többször meghallgatták a munkáskérdésekben adott véleményét.

Jeles közgazdasági író még *Collet* Clara, a ki már több önálló munkát írt s az angol munkás statisztikai hivatal tevékeny tisztviselője.

Marschall Alfréd neje a *cambridgei* egyetemen előadásokat tart a munkáskérdésről. Túlnyomólag munkáskérdéssel foglalkoznak még *Bosanquet* Bernardné, *Twining* Lujza, *Marx* Eleanor és *Dilke* asszonyok. A közgazdaság történetéből legnevezetesebb munka *Green Stopford* Alice két kötetes műve, a melyen az illető nő tíz évig dolgozott.

Az amerikai nők közül legkiválóbb közgazdasági író *Kelley* Florence, a ki iparfelügyelő *Illionis* államban.

Németországban is sok nő foglalkozik újabban a közgazdasági irodalommal. Így különösen *Gnauck-Kühne* Erzsébet, a ki önkéntes munkásként tanulmányozta a gyári munkásnők helyzetét. Önálló munkákat írtak még *Dyhrenfurth* Gertrud és *Olberg* Olga, *Simon* Helén és *Gerhard* Adél. *Gyzicki* Lilla és *Zetkin* Klára is mélyrehatóan tanulmányozták a munkásnők helyzetét, sőt ez utóbbi Stuttgartban a munkásnők érdekében szociáldemokratikus lapot is szerkesztett.

Franciaországban az egy *Royer* Clémence a legjelesebb közgazdasági író, míg ellenben az olasz nők rendkívül nagy tevékenységet fejtenek ki e téren. Így például a híres *Lombroso* leánya, *Gina*, rendkívül fontos munkásságot fejtett ki e téren.

Általában, különösen a munkásnők helyzetének tanulmányozására, rendkívül fontos szolgálatot tehetnek a szociális közgazdasággal lelkesen foglalkozó nők.

Azonkívül a közgazdasági ismeretek emelik a nőt, mint háziasszonyt s gyöngéd szívűkkel párosult világos látókörűkkel sok könyvet törölhetnek le ott, a hova a humanisták figyelme nem terjedhet ki egész teljességében.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Kovács Lukács, Gyoma. Akár ideiglenesen, akár véglegesen kinevezett alkalmazott, a fegyvergyakorlatra bevonulva teljes összegében kapja meg illetményeit a gyakorlat s illetve a szabadság tartama alatt is.

L. M. Miskolcz. Lapunk mai számának vezércikke az összes fölvetett kérdésekre választ ad.

B. J. Brassó. Az, ki legalább négy polgári osztályt nem végzett, csak úgy lehet altiszt-gyakornok, ha az altiszt-i képesítő vizsgát leteszi. A vizsgát az üzletvezetőség erre kijelölt közegei előtt kell letenni. A vizsga kiállása után kell az illetőnek a három szakvizsgát a táviradból, forgalomból és kereskedelemről letennie. Hogy valakivel csak raktárnoki vizsgát tetessenek, az csak egyes üzletvezetőségeknél szokásos.